Täysistunto

Keskiviikko 27.4.2016 klo 14.00—18.04

6. Lakialoite laiksi kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 18/2016 vp Rami Lehto ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.16 **Rami Lehto ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansanedustajien eläkelakia muutettiin 1.3.2011 lukien siten, että ennen varsinaista vanhuuseläkeikää maksettavan sopeutumiseläkkeen sijaan maksetaan kansanedustajille sopeutumisrahaa. Sopeutumisrahaa koskevia säännöksiä sovelletaan uusiin ensimmäisen kauden kansanedustajiin, joiden edustajantoimi on alkanut 1.3.2011 jälkeen. Sopeutumisrahaa maksetaan edustajantoimen kestosta riippuen vähintään yhden ja enintään kolmen vuoden ajan edustajantoimen päättymisestä. Sopeutumisrahan maksamiseen vaikuttavat saajan ansio- ja pääomatulot.

Ennen vuotta 2011 kansanedustajana ollut voi saada sopeutumiseläkettä edelleen, jos hän ei työllisty tai halua työllistyä työmarkkinoilla. Sopeutumiseläkettä voi saada jopa kymmeniä vuosia ennen varsinaista vanhuuseläkeikää. Ehtona on kuitenkin, että henkilö on toiminut kansanedustajana vähintään 7 vuoden ajan, käytännössä kaksi vaalikautta. Sopeutumiseläkettä maksetaan myös palkan lisäksi siltä osin kuin eläke ei yhdessä ansiotulojen kanssa ylitä sopeutumiseläkkeen enimmäismäärää. Entinen kansanedustaja voi siis työskennellä kaupan kassalla 5 tunnin työpäiviä 4 000 euron kuukausipalkalla, kun viereinen kassatyöntekijä tienaa samalla työmäärällä samasta työstä alle 1 500 euroa. Sopeutumiseläkettä nostavien entisien kansanedustajien joukossa on heitä, jotka ovat perustaneet osakeyhtiön ja tekevät töitä yrityksensä nimissä, sillä pääomatulot eivät vaikuta sopeutumiseläkkeeseen laisinkaan. Tämä porsaanreikä tukittiin uusilta kansanedustajilta lakimuutoksella, mutta entiset kansanedustajat, joita tämä lakimuutos ei koske, voivat saada esimerkiksi jopa 4 000 euroa kuukausittaista sopeutumiseläkettä ja samaan aikaan nostaa pääomatuloja jopa satojen tuhansien eurojen edestä.

Ensinnäkin tämä on todella väärin tavallisia kansalaisia kohtaan, mutta väärin on myös se, että tämä vääristää kilpailua, kun ex-kansanedustajien yritystoimintaa tuetaan sopeuttamiseläkkeen muodossa. Sopeuttamiseläke toimii starttirahana ja samalla yrittäjän lisätulona, vaikka pyörittäisi yritystoimintaa alle omakustannushinnan vääristäen kilpailua. Tätä ei voi pitää kohtuullisena.

Sopeutumiseläke on tarkoitettu väliaikaiseksi tulonlähteeksi entisille kansanedustajille, jotka eivät työllisty työmarkkinoilla edustajakautensa jälkeen, ei pysyväksi lisäansioksi veronmaksajien kustannuksella vuosikymmenien ajaksi.

Vuoden 2017 alusta voimaan tuleva eläkeuudistus pidentää kansalaistemme työuria. Eläkkeen alaikäraja nousee vuodesta 2018 alkaen 63 vuodesta asteittain 65 ikävuoteen ennen vuotta 1955 syntyneillä. Raskas ja pitkä työura voi kuitenkin antaa mahdollisuuden hakeutua eläkkeelle jo 63-vuotiaana. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden eläkeikäraja kytketään elinajan kehitykseen, jolloin eläkkeelle päästään entistä ikääntyneempinä.

Kansalta vaaditaan entistä pidempiä työuria, kun taas nuorin sopeutumiseläkettä nauttiva ex-kansanedustaja on tällä hetkellä hieman yli 40-vuotias. Tämä ei ole johdonmukaista yhteiskunnan muuhun eläkepolitiikkaan nähden eikä myöskään kannusta työnteon jatkamiseen edustajantoimen jälkeen.

Velkatroikka, Suomi siinä mukana, vaati ja vaatii edelleen Kreikkaa laittamaan talouttaan kuntoon esimerkiksi leikkaamalla kreikkalaisten eläkkeitä. Kuitenkin samaan aikaan, kun olemme meidän omaa talouttamme laittamassa kuntoon, tähän outoon ja epäoikeudenmukaiseen vanhojen kansanedustajien eläke-etuuteen ei haluta koskea. Kreikkalaisten 14 kuukauden vuosittaista eläkettä leikattiin roimasti, mutta kansanedustajien vuosikymmenten ylimääräistä sopeuttamiseläkettä tietyt tahot pitävät oikeutettuna. Kysyn: onko reilua?

Valtiovarainministerimme, ollessaan pääministerinä reilu vuosi sitten, kirjoitti blogiinsa seuraavanlaisesti: "On hyvä mieltää, että tasapainotukset koskevat kaikkia suomalaisia. Ne on tehtävä reilusti. Kaikki joutuvat luopumaan jostakin." On reilua, että esimerkkiä luopumisesta näyttävät he, joille kohtuuttomia etuuksia on vuosien saatossa jaettu.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2015 aikana kansanedustajien sopeutumiseläkkeitä on maksettu 2,2 miljoonaa euroa. Viime vuonna sopeutumiseläkettä maksettiin 83 henkilölle. Koko kansanedustajien eläkemeno vuodelta 2015 on 13,4 miljoonaa euroa. Tämä luku pitää sisällään kansanedustajien eläkemenon kokonaisuudessaan eli vanhuus-, perhe- ja työkyvyttömyyseläkkeet sekä sopeuttamiseläkkeet.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa esitetään, että 1.1.2017 lähtien kansanedustajien sopeutumiseläke lakkautetaan ja laki muutetaan niin, että kaikkia kansanedustajia koskee sama kuin 1.3.2011 jälkeen aloittaneita kansanedustajia.

17.22 **Simon Elo ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Lehto totesi, sopeutumiseläkkeeseen eivät vaikuta pääomatulot. Esimerkiksi MTV3:n uutisissa 23.11.2015 entinen ministeri Suvi Lindén toteaa saavansa vuoden 2014 tiedoilla vuodessa 70 000 euroa ansiotuloina ja 12 000 euroa pääomatuloina. Lindén sanoi tuolloin, että hänellä ei ole palkkatuloja, joten sopeutumiseläke oli varsin tuntuva eivätkä pääomatulot toisin sanoen leikanneet sitä. "Jos olisin palkkatöissä, niin sopeuttamiseläkkeen osuus laskisi automaattisesti", Lindén totesi MTV:lle. Herää kysymys, arvoisa puhemies, että mikä motivaatio kenelläkään on ottaa töitä vastaan, jos saa ilmankin 70 000 euroa vuodessa ja vielä 12 000 euroa pääomatuloina päälle. Sokea Reettakin näkee, että sopeutumiseläkkeen kohdalla ei toteudu oikeus eikä kohtuus. Ihmisiä käytännössä sopeutetaan uuninpankolle, ei anneta motivaatiota ottaa työtä vastaan.

Kiitän edustaja Lehtoa tästä lakialoitteesta ja siitä keskustelusta, jota se toivottavasti herättää. Ei ole oikein, että joku saa sellaisia etuja, mitkä eivät todellakaan ole oikeus ja kohtuus, ja muulle kansalle sanotaan, että teiltä pitää leikata. Kaikkien — toistan: kaikkien —

täytyy osallistua niihin taloustalkoisiin, mitä tämä hallitus sinänsä aivan oikeutetusti on esittänyt.

17.24 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Rohkenen olettaa, että kansanedustajien sopeutumiseläke on kansan moraalikäsityksen vastainen järjestelmä. Siinä ei oteta huomioon muun muassa pääomatuloja, ja ehtona on vain kahden vaalikauden mittainen kansanedustajan ura. Monet sopeutumiseläkkeen saajat ovat lisäksi työkykyisiä ja työikäisiä. Sopeutumiseläkkeestä on myös tullut vakiintunut lisätulonlähde monille ex-kansanedustajille. Kuten lakialoitteessa todetaan, sopeutumiseläke on tarkoitettu väliaikaiseksi tulonlähteeksi ex-kansanedustajille, jotka eivät työllisty työmarkkinoilla edustajakautensa jälkeen, ei pysyväksi lisäansioksi. Ei ole oikein, että pienituloisten työntekijöiden ja eläkeläisten toimeentulosta tingitään ja samanaikaisesti ex-kansanedustajille maksetaan suhteellisen muhkeaa sopeuttamiseläkettä jo kymmeniä vuosia ennen varsinaista eläkeikää.

Arvoisa puhemies! Nykyisiin kansanedustajiin sovellettava sopeutumisraha on huomattavasti parempi ja oikeudenmukaisempi järjestelmä. Sopeutumiseläkettä nauttivien exedustajien tulisikin siirtyä sopeutumisrahan piiriin. Tämä lisäisi kansalaisten luottamusta koko kansanedustuslaitokseen.

Kannatan lämpimästi edustaja Lehdon lakialoitetta kansanedustajan eläkkeen ja sopeutumisrahan muuttamiseksi.

17.25 **Vesa-Matti Saarakkala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Pienenä huomiona tästä edustaja Lehdon lakialoitteesta: Kun tässä todetaan, että sopeutumisrahaa koskevia säännöksiä sovelletaan uusiin, ensimmäisen kauden kansanedustajiin, joiden edustajantoimi on alkanut 1.3.2011 jälkeen, niin tämä kyllä koskee tosiaan myös meitä toisen kauden kansanedustajia, jotka ovat aloittaneet vuoden 2011 vaalien jälkeen. Meitähän koskee tämä sopeutumisrahalainsäädäntö, joka tarjoaa sitten esimerkiksi yhden kauden tai 3 vuotta kansanedustajana työskennelleelle ja sitten pois jäävälle tai tippuvalle edustajalle noin 1 700 euron bruttotulon vuoden ajan. Eli varsin maltillinen työttömyysturva on meillä uusilla kansanedustajilla.

Mutta sen sijaan tilanne on todella se, että tuo eduskunta, joka toimi ennen viime vaalikautta, ja ne kansanedustajat, jotka silloin toimivat, järjestivät asian niin, että leikattiin näiltä uusilta edustajilta mutta jätettiin sitten itsellä se etuus koskematta. Se kyllä oli aika ruman näköistä siinä mielessä, että mielestäni kyllä olisi kannattanut tehdä se laki niin, että olisi sitten myös itseltä leikattu se etuus. Se olisi ollut ryhdikästä ja tasapuolista kaikille ja tasapuolista tietenkin suhteessa Suomen kaikkiin kansalaisiin, koska tämä sopeutumiseläke on aivan kohtuuton, niin kuin nyt nähtiin ja kuultiin, että siellä usean kymmenen tuhannenkin euron pääomatuloja nauttivat henkilöt sitten saavat vielä usean tuhannen euron kuukausittaisen tulon loppuelämänsä ajan täältä eduskunnasta ja Valtiokonttorilta. Ei se kyllä ihan oikein ole.

Tosiaan on vedottu siihen, että tätä muutosta ei tehty silloin 2010 valtiopäiville sen takia, että ikään kuin ei haluttu takautuvasti puuttua etuuksiin, mutta se olisi voitu tehdä. Asiaa ei käytetty edes perustuslakivaliokunnassa.

17.28 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Lehdon ja muiden laatima lakialoite koskee tosiaan kansanedustajien saamaa sopeutumiseläkettä. Kuten täällä on todettu, ennen vuotta 2011 kansanedustajiksi tulleet ja vähintään 7 vuotta edustajantoimea hoitaneet

henkilöt voivat saada kansanedustajauran päättymisen jälkeen tätä sopeutumiseläkettä jopa vuosikymmenien ajan, eläköitymiseensäkin asti. Tätä sopeutumiseläkettä eivät myöskään alenna henkilön saamat pääomatulot.

Mainitun kaltainen sopeutumiseläke näyttäytyy kieltämättä varsin erikoisena tänä aikana, jolloin kansalaisten eläkeikää nostetaan ja etuuksiakin pakon edessä joudutaan leikkaamaan. Ja kuten edustaja Lehdon lakialoitteessa todetaan, on sopeutumiseläkkeen alkuperäinen tarkoitus ollut toimia väliaikaisena tulonlähteenä eduskunnasta putoavalle henkilölle ennen uuden työpaikan löytämistä, mutta nyt se kuitenkin näyttää pikemminkin toimivan lähinnä esteenä työllistymiselle, koska sopeutumiseläkkeen taso on lähellä suomalaisten keskipalkkaa ja selvästi yli mediaanitulon. Tähänhän myös edustaja Elo äsken värikkäin sanakääntein viittasi, että se lähinnä kannustaa jäämään uuninpankolle lepäilemään.

Lakia on tosiaan aiemmin korjattu jo siten, että ensimmäisen kerran vuoden 2011 vaaleissa tai niiden jälkeen valittu kansanedustaja ei ole eduskuntatyönsä päättymisen jälkeen enää oikeutettu tähän sopeutumiseläkkeeseen vaan ainoastaan ajallisesti varsin rajattuun ja matalatasoiseen sopeutumisrahaan. Tämä matala sopeutumisraha vastaa olennaisilta osiltaan ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan tarkoitusta, ja siihen vaikuttavat myös ansio- ja pääomatulot.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Lehdon tekemää lakialoitetta. Olen itsekin sen allekirjoittanut ja toivon koko eduskunnan suhtautuvan siihen hyvin vakavasti näinä taloudellisesti vaikeina aikoina ja näyttävän esimerkkiä kansalaisille.

17.30 **Vesa-Matti Saarakkala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä muistuttaa siitä keskustelusta, jota on tämän vaalikauden aikana käyty paljon, eli niin sanotusta hyväntekeväisyydestä. On esitetty erilaisia vetoomuksia, että kansanedustajien pitää näyttää esimerkkiä, ja nyt on kyllä pakko nostaa kissa pöydälle, että nämä tällaiset vetoomukset olisivat paljon uskottavampia sen jälkeen, mikäli tämä sali kykenisi tekemään päätöksen kansanedustajan sopeutumiseläkejärjestelmän lakkauttamisesta ja siitä, että siirretään kaikki ex-kansanedustajat ja kaikki nykyisetkin kansanedustajat tämän sopeutumisrahalainsäädännön piiriin. Se on todellakin näin, että tämä on se suurin epäkohta, mikä meillä on koko eläkejärjestelmässä ja ylipäätään siinä, miten esimerkiksi tämä sali toimii. Tässä suhteessa toivon, että seuraavat vetoomukset, mitä esitetään kansanedustajien toimesta ja näin poispäin, koskisivat tätä järjestelmää, eli käynnistetään lainsäädäntömuutos tämän osalta. Siinä sitten nähdään, kenellä on sitä kanttia ja kykyä asettua toisten asemaan.

Itse tosiaan tein tällaisen samansisältöisen lakialoitteen kuin edustaja Lehto viime vaalikaudella. Silloin asia ei edennyt, mutta kun nyt uudistetaan tämä sama lakialoite, niin toivottavasti tällä kertaa tähän tartutaan, sillä ajat ovat entistä niukemmat.

17.31 **Pentti Oinonen ps:** Rouva puhemies! Pidän edustaja Lehdon tekemää lakiesitystä kannatettavana ja etenkin siitä näkökulmasta, kun viime päivinä on ollut hyvinkin paljon yleisökeskustelua tämän asian tiimoilta ja siellä on kovastikin kritisoitu sitä, että hyväpalkkaiset kansanedustajat jäävät sitten vuosikausiksi oikeastaan yhtä hyvälle eläkkeelle. Kyllä ymmärrän täysin kansan närkästymisen tästä näkökulmasta ja toivon, että eduskunnassa nyt käytäisiin uudelleen keskustelu tästä, miten tätä eläkejärjestelmää jatketaan.

17.32 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Kiitän kaikkia lakialoitteen allekirjoittaneita sekä täällä lähetekeskusteluun osallistuneita hyvistä puheenvuoroista. Ja kun katsotaan,

keitä täällä on ollut puhumassa ja istumassa, niin voidaan jälleen todeta, että perussuomalaiset puolustavat oikeudenmukaisuutta. Täytyy muistuttaa kaikkia, että me olemme kansan edustajia, emme kansanedustajien edustajia. Toivonkin, että tämä lakialoite etenee ja laki astuisi voimaan 1.1.2017.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.